

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้าน เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้จัดกิจกรรมเสริมให้ประชาชนในระดับหมู่บ้านหมู่บ้าน มีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้น เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้ คือ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน 3 ด้าน คือ ความรู้ในการทำงาน เป็นกลุ่ม ด้านทัศนคติที่มีต่อการทำงานเป็นกลุ่มและด้านทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม
2. เพื่อทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้กับประชาชนในระดับหมู่บ้านตามรูปแบบที่สร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้กับประชาชนในระดับหมู่บ้าน แล้วประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สูงขึ้นมากกว่าก่อน การเข้าร่วมกิจกรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานแบบกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้านและการทดลองใช้รูปแบบตามที่สร้างขึ้น

วิธีการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับประชาชนในระดับหมู่บ้านมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับทฤษฎี กับการทำงานเป็นกลุ่มการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ สภาพปัญหาการทำงานเป็นกลุ่มของประชาชนระดับหมู่บ้าน เมื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ
2. ได้นำรูปแบบที่อยู่วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อยู่เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ผลการทดลองใช้รูปแบบตามที่สร้างขึ้น

ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรประชาชนในระดับหมู่บ้านจำนวน 30 คน จากหมู่บ้านคลองระกาศ อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 25-29 มีนาคม 2539 เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผล การทดลองการจัดกิจกรรม ได้แก่

1. แบบทดสอบความรู้ในการทำงานเป็นกลุ่ม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
2. แบบวัดทัศนคติที่มีต่อการทำงานเป็นกลุ่มก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
3. แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของระยะผู้เข้าร่วมต้องการด้านความพึงพอใจ

ในกิจกรรม และความเหมาะสมของเวลากับกิจกรรม

5. ข้อเสนอแนะของวิทยากรเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรม

ผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับประชาชนในระดับหมู่บ้านพบว่า รูปแบบมีคุณภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ คือ หลังการจัดกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่ม ทุกด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง วิทยากรและผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบมีคุณภาพ หรือเหมาะสม หรือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้าน เป็นการจัดกิจกรรมระยะสั้น เพื่อใช้พัฒนาประชาชนในระดับหมู่บ้านให้มีสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้าน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม
2. โครงสร้างเนื้อหา
3. วิธีการและเทคนิคการจัดกิจกรรม
4. เวลา สถานที่ และสื่อต่าง ๆ
5. การประเมินผล

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

1. จุดประสงค์ของกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนในระดับหมู่บ้านที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบที่สร้างขึ้น มีสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้น กล่าวคือ

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกลุ่ม และการทำงานเป็นกลุ่มในส่วนต่าง ๆ

- ความหมายและความสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม
- องค์ประกอบของการทำงานเป็นกลุ่ม
- บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
- กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม
- การสื่อความหมาย การอภิปราย การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างมนุษยสัมพันธ์

2. มีทัศนคติที่พึงประสงค์ ดังนี้

- การทำงานเป็นกลุ่ม
- การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มที่ดี
- การปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม

3. มีทักษะ ดังนี้

- ขั้นตอนกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม
- การสื่อความหมาย
- การอภิปราย
- การแก้ปัญหา
- การตัดสินใจ
- การสร้างมนุษยสัมพันธ์

2. เนื้อหา

เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่กำหนดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

- ก. ความรู้พื้นฐานในการทำงานเป็นกลุ่ม เนื้อหาประกอบด้วย
 - 1. ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของการทำงานเป็นกลุ่ม
 - 2. บทบาทหน้าที่ของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม
- ข. ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม
 - 3. การสื่อความหมาย
 - 4. การอภิปราย
 - 5. การแก้ปัญหา
 - 6. การตัดสินใจ
 - 7. การสร้างมนุษยสัมพันธ์
- ค. กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม
 - 8. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
 - 9. การวางแผนในการทำงาน
 - 10. การปฏิบัติตามแผน
 - 11. การประเมินผลและปรับปรุงงาน

3. วิธีการและเทคนิคการจัดกิจกรรม

3.1 วิธีการจัดกิจกรรม จัดในรูปแบบการฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรม

การเรียนรู้และกิจกรรมทบทวน

3.2 เทคนิคในการจัดกิจกรรม เป็นการนำเอาเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาใช้ ได้แก่ เกม บทบาทสมมุติ การอภิปราย การระดมพลังสมอง การบรรยาย สถานการณ์จำลอง และการไปทัศนศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ก. กิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้
 - 1. ชื่อกิจกรรม
 - 2. จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม (ประจำกิจกรรม)
 - 3. การจัดกิจกรรม มีองค์ประกอบดังนี้

3.1 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.2 เนื้อหา

3.3 เวลา สถานที่ และสื่อ

3.4 การดำเนินกิจกรรม

3.4.1 ขั้นนำ

3.4.2 ขั้นกิจกรรม

3.4.3 ขั้นอภิปราย

3.4.4 ขั้นสรุป

3.5 การประเมินผล (ประจำกิจกรรม)

ข. กิจกรรมทบทวน มุ่งองค์ประกอบ ดังนี้

1. จุดประสงค์

2. วิธีการทบทวน

วิธีการทบทวนยึดหลักการบูรณาการให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. การดำเนินกิจกรรมทบทวน

3.1 ทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่จะทบทวน

3.2 ลงมือปฏิบัติ

รายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมทบทวน อยู่หน้า
 สกเว้นกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย และกิจกรรมที่ 7 : การสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้แก้ไขปรับปรุง
 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดของกิจกรรม ดังนี้

ที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	เวลา-สถานที่-สื่อ	การดำเนินกิจกรรม
1	กิจกรรม : สร้างความคุ้นเคย	จุดประสงค์ทั่วไป 1) เป็นการทาลายเกาะของแต่ละคนให้เข้ากันได้สนิท 2) เป็นการสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำความรู้จักกันก่อนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม	การทำความรู้จักกัน	เวลา 30 นาที สถานที่ จัดให้ออ้านวยต่อการทำกิจกรรม สื่อ 1) เอกสารประกอบกิจกรรมเจาะใจ 35 ชุด 2) ปากกา 30 ด้าม	<p>ขั้นนำ</p> <p>1) วิทยากรกล่าวทักทายสมาชิก</p> <p>2) วิทยากรกล่าวกับสมาชิกว่าเราจะอยู่ด้วยกันและร่วมทำกิจกรรมด้วยกันตลอด 5 วัน เราควรมาทำความรู้จักกันให้มากกว่าเดิม ด้วยกิจกรรมต่อไปนี้</p> <p>ขั้นกิจกรรม</p> <p>1) วิทยากรแจกเอกสาร แล้วให้เขียนชื่อตนเอง จากนั้นไปสัมภาษณ์เพื่อนอีก 5 คน</p> <p>2) ให้สมาชิกรวมกลุ่ม ๆ ละ 6 คน แล้วช่วยกันสรุปว่าในกลุ่มของตนสัมภาษณ์เพื่อนได้จำนวนเท่าไร แล้วรายงานผลในกลุ่มใหม่ อีกครั้ง ผลการสัมภาษณ์โดยรวมของกลุ่ม</p> <p>ขั้นอภิปราย</p> <p>วิทยากรและสมาชิกร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมอย่างไรบ้าง - การที่ได้รู้จักมีผลต่อการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม <p>อย่างไร</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>วิทยากรและสมาชิกร่วมกันสรุปแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p>

ที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	เวลา-สถานที่-สื่อ	การดำเนินกิจกรรม
8.	กิจกรรมที่ 7 : การสร้าง มนุษยสัมพันธ์	จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ทราบถึงความหมายและ ความสำคัญของการมี มนุษยสัมพันธ์ และการสร้าง มนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถ 1) อธิบายความหมายและ ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ ได้ 2) สามารถสร้าง มนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มได้	1) ความหมายและความ สำคัญของมนุษยสัมพันธ์ 2) องค์ประกอบของการ สร้างมนุษยสัมพันธ์ <u>แนวคิด</u> การทำงานเป็นกลุ่ม จำเป็นต้องมีการติดต่อ เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น เรื่องราวของมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แนวทางหรือหลักการในการ สร้างมนุษยสัมพันธ์ต้อง ยึดหลักทางศาสนา ใน ธรรมะ สังคหวัตถุธรรม 4 และพรหมวิหาร 4 และ หลักทางจิตวิทยา ซึ่งเน้น การกระทำในสิ่งที่แสดง ความเป็นพวกเดียวกัน และ การกระทำที่ตอบสนอง ความต้องการพื้นฐาน	เวลา 1 ชั่วโมง สถานที่ มีบริเวณกว้าง เหมาะกับเกมต่อความยาว สื่อ อุปกรณ์ของสมาชิกแต่ละ คน	ขั้นนำ 1) วิทยากรกล่าวทักทายสมาชิก 2) วิทยากรกล่าวแก่สมาชิกว่าการทำงานร่วมกันจะดำเนินไป ได้ด้วยดีต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง และกิจกรรมต่อไปนี้เป็น ปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานเป็นกลุ่มประสบความสำเร็จ ขั้นกิจกรรม 1) วิทยากรแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน 2) วิทยากรอธิบายให้สมาชิกแต่ละคนร่วมกันต่อเป็นแถวให้ ยาวที่สุด โดยใช้ตัวบุคคลหรือวัสดุอุปกรณ์สิ่งของนำมาต่อให้ยาว ที่สุด โดยวัสดุอุปกรณ์จะต้องเป็นของตนเอง 3) วิทยากรให้ตัวแทนกลุ่มที่ต่อได้ยาวที่สุด ออกมารายงาน วิธีดำเนินงานของกลุ่ม 4) วิทยากรและสมาชิกร่วมกันสรุปว่าความร่วมมือร่วมใจ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นปัจจัย สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ขั้นอภิปราย วิทยากรนำสมาชิกกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ - องค์ประกอบของการสร้างมนุษยสัมพันธ์มีอะไรบ้าง ขั้นสรุป วิทยากรนำสมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปถึง - ความหมายและความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ - องค์ประกอบของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ - แนวทางที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

**ตารางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสภาพการทำงานเป็นกลุ่ม
ให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน**

เวลา	8.30-	9.00-	9.30-	10.00-	10.30	11.00-	11.00-	12.30-	13.00-	13.30-	14.00-	14.30-	15.00-	15.30-	16.00-	
วัน	9.00	9.30	10.00	10.30	11.00	11.30	12.30	13.00	13.30	14.00	14.30	15.00	15.30	16.00	16.30	
1	กิจกรรมสร้าง ความคุ้นเคย		การประเมินก่อนการเข้าร่วม กิจกรรม				พักกลาง วัน	กิจกรรมที่ 1 ความหมาย ความสำคัญและองค์ ประกอบในการ		กิจกรรมที่ 2 บทบาทหน้าที่ของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม			กิจกรรมฝึกฝนที่ 1			
2	กิจกรรมที่ 3 การสื่อความหมาย		กิจกรรมที่ 4 การอภิปราย	กิจกรรมที่ 5 การแก้ปัญหา		กิจกรรมที่ 6 การตัดสินใจ		กิจกรรมที่ 7 การสร้างมนุษยสัมพันธ์		กิจกรรมฝึกฝนที่ 2						
3	กิจกรรมที่ 8 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ในการทำงาน		กิจกรรมที่ 9 การวางแผนการทำงาน			กิจกรรมที่ 10 การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลและปรับปรุงงาน			กิจกรรมฝึกฝนที่ 3							
4	ไปทัศนศึกษา															
5	สรุป		การประเมินหลังการเข้าร่วมกิจกรรม													

4. เวลา สถานที่ และสื่อการจัดกิจกรรม

4.1 เวลา กำหนดจากโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม และความสะดวกของ ผู้ร่วมกิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 5 วัน ตั้งแต่ เวลา 8.30 - 16.30 น

4.2 สถานที่ เลือกสถานที่จัดกิจกรรมที่สามารถอำนวยความสะดวกในการ จัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมสามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมโดยสะดวก ได้ที่ห้องประชุมโรงเรียน ชุมชนวัดบ้านระกาศ

4.3 สื่อ การจัดกิจกรรม ประกอบด้วย เครื่องฉายเหนือศีรษะ เอกสาร ประกอบกิจกรรมประเภทต่าง ๆ

5. การประเมินผล

มีการประเมินผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อ เสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มของประชาชนในระดับหมู่บ้านครั้งนี้ได้ผลตามที่เสนอไปแล้ว และจากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นในการอภิปราย คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนการนำ เสนอรูปแบบ ผลของการทดลองใช้รูปแบบและผลการประเมินรูปแบบ

1. การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริม สร้างการทำงานเป็นกลุ่มให้กับประชาชน ในระดับหมู่บ้าน พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา เวลา สถานที่ สื่อการ นำเสนอกิจกรรม การประเมินผลเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การทำงานเป็นกลุ่มให้กับประชาชนในระดับหมู่บ้านได้ ซึ่ง พิศนา แคมมณี (2537) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึงการจัดองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มให้กับนักเรียนในการจัด กิจกรรม และสุวัฒน์ วุฒิเมศ (2526) ได้ให้ความหมายทางการพัฒนาไว้ว่า หมายถึงการกระทำให้ การเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า ดังนั้น ตัวรูปแบบจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้น

ให้ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดความมั่นใจกล้าแสดงออกโดยความคิด และการพูดอภิปรายกลุ่ม เกิดทักษะในการทำงานแบบกลุ่มสูงขึ้น

ความสำคัญ และความเหมาะสมอีกประการหนึ่งของรูปแบบ คือได้ผ่าน การพิจารณา โดยผู้เชี่ยวชาญ ตามขั้นตอน เป็นการตรวจสอบแก้ไขรูปแบบเบื้องต้นก่อนที่จะนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริง การประเมินทำได้หลายวิธี เช่น การตรวจสอบโดยผู้ใช้แบบตรวจสอบคุณภาพที่มีผู้เสนอไว้ และการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระด้านการทำงานเป็นกลุ่ม ด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับผู้ใหญ่ ผลจากการตรวจสอบได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับเป็นที่น่าพอใจ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพิจารณาแก้ไขให้รูปแบบมีคุณภาพสูงขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่ง วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532) ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และเป็นไปในทิศทางที่ดีย่อมหมายถึงการเพิ่มความพึงพอใจและความสุขของประชาชน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับประชาชนระดับหมู่บ้าน

การนำเสนอกิจกรรมทุกกิจกรรมจะจัดในลักษณะบูรณาการ ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการทำเพียงอย่างเดียวมาเป็นร่วมกันคิดร่วมกันทำ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมอยู่ตลอดเวลา ตามรูปแบบการจัดกิจกรรม มีการให้ความรู้ และปฏิบัติจริง

การได้ร่วมกันทำกิจกรรม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นแนวทางในการปรับตัว เป็นโลกกว้างจากสิ่งที่ได้การเห็นจึงเป็นช่องทางที่จะนำไปปฏิบัติ หรือแนะนำผู้อื่นได้ ซึ่งเบรห์ม (Brehm : 1981) กล่าวว่าคุณต้องปรับตัวให้กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมออยู่ตลอดเวลา ชีวิตจึงจะมีความสุข การศึกษานอกสถานที่ซึ่งเป็นการ เปิดโลกให้กว้างขึ้นและ ศิริวรรณ ศรีพหล (2525) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์และการศึกษานอกสถานที่ว่า การให้ผู้เรียนศึกษานอกสถานที่ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจ มีความสนุกสนานเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมแบบประเมินการณที่เกิเกิดขึ้นใหม่ได้

ในการนำเสนอกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมชอบ และปฏิบัติได้ง่าย ได้แก่ เกม และบทบาทสมมติ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมเหล่านี้ นอกจากทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจเนื้อหากระบวนการทำงานกลุ่มดีแล้ว ยังให้ความสนุกสนาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจเนื้อหากระบวนการทำงานกลุ่มดีแล้ว ยังให้ความสนุกสนาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกล้าแสดงออก บรรยากาศในการจัดกิจกรรมเช่นนี้ สามารถช่วยพัฒนาสมรรถภาพการทำงาน เป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สูงขึ้น ดังคำกล่าวของทิสนา แซมมณี (2528) ว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มได้รับความสนุกเพลิดเพลินที่ปฏิบัติได้ง่าย ส่วนกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำทำไม่คือยัดคือคือกิจกรรมอภิปราย สิ่งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดหัวข้อ ให้การแสดงความคิดเห็นอยู่ในวงจำกัด และในบางกิจกรรม เน้นให้ผู้ อภิปราย แต่ละคนพูด เขียนไว้กว้าง ๆ ผู้ร่วมกิจกรรมไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นกับในการอภิปรายด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะผู้เข้าร่วมกิจกรรมขาดทักษะในการอภิปราย

ในการนำเสนอกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมมือทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พรรณราย ทวีทรัพย์ประภา (2529) ว่าการทำงานในปัจจุบันนิยม หันมาเป็นการทำงานร่วมกับมากกว่าการทำงานคนเดียว กลุ่มสร้างคุณภาพ เป็นวิธีการที่คนทำงานอยู่ในหน่วยงานเดียวกันมาทำงานร่วมกัน เพื่อศึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน ทำด้วยความเต็มใจ ช่วยกันคิด ช่วยสร้างสรรค์ สามัคคี ความรัก ความเข้าใจในระหว่างกันและกันให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น

ในการนำเสนอกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ใช้กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือทำและได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือเท่านั้น บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือดีมาก และเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ใกล้เคียงกันความเป็นไปในชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถทำได้ด้วยความมั่นใจ และแสดงออกได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุณา นพคุณ (2527) ที่ว่าการสอนประเภทประเภทอ่านาสความสะดวก ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนามาในภาพแห่งตน และการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนา ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มได้

3. ผลการประเมินรูปแบบ การจัดการกิจกรรมการศึกษานอกกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับประชาชนในระดับหมู่บ้าน

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมในการวิจัยนี้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ประสิทธิภาพ และความเป็นไปได้ของการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรม ด้วยการจัดการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมทบทวน มีการทดสอบด้านความรู้ วัดทัศนคติ และ ประเมินทักษะด้านการทำงานเป็นกลุ่ม แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกันระหว่างการประเมินก่อนการ เข้าร่วมกิจกรรมกับหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า หลังจากการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้านแล้วประชาชน ระดับหมู่บ้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง นำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบในส่วนของ การทดสอบด้านความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นกลุ่มของประชาชนในระดับหมู่บ้านหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ผลส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานเป็นกลุ่มสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากวิธีการและเทคนิคการจัดการกิจกรรมที่นำมาใช้ในรูปแบบการจัดการกิจกรรม ตามแนวคิด กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมกลุ่มสร้างคนมีหลากหลาย ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ การ ไปทัศนศึกษา สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่างการอภิปรายกลุ่ม และการระดมพลังสมอง โดยจัด ให้เหมาะสมกับประชาชนในระดับหมู่บ้าน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความกระตือรือร้นในการร่วม กิจกรรมและเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด เมตไตรพันธ์ (2530) ที่จัดฝึกอบรม ตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ แล้วผู้ร่วมกิจกรรมมีความร่วมมือในการเตรียมกิจกรรมเป็นอย่างดี และเกิด การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น และงานวิจัยของ สุพิน โพธิ์รัตน์ (2537) ที่จัดกิจกรรมสร้างคุณ ในการสร้างความร่วมมือในการทำงานให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้วพบว่านักเรียนมีความร่วมมือและมีความรู้ในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการกิจกรรมที่สร้างขึ้นตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และ

กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ส่วนผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ในส่วนทัศนคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ประชาชนในระดับหมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทัศนคติสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่ใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย เกม การไปทัศนศึกษา การอภิปรายกลุ่ม การระดมพลังสมอง สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง และบทบาทสมมติ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนาทัศนคติที่มีต่อการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ โทลส์ (Molcain S Knowles : 1970) ที่กล่าวว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ และการอภิปราย สามารถก่อให้เกิดทัศนคติตามที่ประสงค์ได้

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงว่า รูปแบบที่สร้างขึ้น ตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่สร้างขึ้น สามารถพัฒนาทัศนคติต่อการทำงานกลุ่มให้สูงขึ้นกว่าเดิม ดังคำกล่าวของ ทิศนา แชนมณี (2538) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ใช้วิธีการที่หลากหลาย วิธีการที่นิยมใช้ เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรม การทำงานร่วมกัน และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่ม

3.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นในส่วนของทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ประชาชนในระดับหมู่บ้านมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล จันทภิบาล (2531) ที่ศึกษาผลการใช้กิจกรรมสร้างคุณภาพในการพัฒนาการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การพัฒนาการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนทุกชั้น หลังการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิน โพธิ์รัตน์

(2537) ที่ศึกษาผลการใช้กิจกรรมสร้างคุณภาพในการสร้างความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้วพบว่า นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และสอดคล้องกับคำกล่าวของ รัชนี บรรตพานิช (2530) ที่กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ช่วยให้ผู้คลั่งรักรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน อันก่อให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือกัน เป็นเทคนิคที่ให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มร่วมกันระดมความคิด แสวงหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล นอกจากนั้น ทิศนา แชนมณี (2537) ยังกล่าวไว้ว่า การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการจัดการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกันทำตามกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มในด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม และในด้านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นตามแนวคิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรมกลุ่มสร้างส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้สูงขึ้น

3.4 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นในส่วนของความเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับความพึงพอใจในกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ โดยรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับพอใจมาก และกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย และรองลงมา ได้แก่ กิจกรรมฝึก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมสร้างความคุ้นเคยเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสรู้จักกันมากยิ่งขึ้น และมีสันทนาการในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังคำกล่าวของ ทิศนา แชนมณี ที่กล่าวว่า (2537) กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยช่วยให้ทุกคนได้แนะนำเปิดเผยตัวเองออกมาให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้รู้จักกันมากขึ้น และได้ทำกิจกรรมร่วมกันอันก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ช่วยเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรและกล้าแสดงความคิดเห็น ส่วนกิจกรรมฝึกเป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจรองลงมาอาจเป็นเพราะผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม โดยเห็นว่าสามารถนำไปใช้กับสภาพชีวิตประจำวันได้อย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ โนลส์ (Malcolm S. Knowles : 1970) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้อยู่เมื่อสิ่งที่รู้นั้นสามารถนำไปใช้ได้ทันที

สรุปได้ว่า จากการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกประการ กล่าวคือ หลังจากการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้นมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังการจัดกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องมีความรู้ทัศนคติ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งวิทยากรและผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดรูปแบบที่สร้างขึ้น กิจกรรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้กับประชาชนในระดับหมู่บ้านได้ ทั้งนี้เพราะรูปแบบได้รับการนำเสนอขึ้นมาก่อนเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

4. การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ ผู้วิจัยพบว่า การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบเป็นขั้นตอนที่สำคัญ อย่างมากในการนำเสนอรูปแบบ เพราะว่าแม้จะมีการพิจารณา การสร้างรูปแบบเป็นอย่างดี มีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก็ตาม เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ก็ยังพบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขอยู่อีก ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงรูปแบบด้านต่าง ๆ เช่น เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1. การปรับขยาย แผนการจัดกิจกรรม รูปแบบที่นำเสนอขึ้นนี้จากผลการทดลองใช้พบว่า สามารถจัดกิจกรรมในช่วงเวลา 5 วัน แต่อย่างไรก็ตามการนำรูปแบบไปใช้อาจพิจารณาปรับขยายได้ตามความเหมาะสมกับงบประมาณ เวลาและผู้เข้าร่วมกิจกรรม แต่ก็ไม่ควรน้อยจนได้เนื้อหาสาระและกิจกรรมไม่ครบตามรูปแบบ

2. โดยที่การจัดกิจกรรมตามรูปแบบนี้ ผู้ที่เป็นวิทยากรดำเนินกิจกรรมนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญมากที่จะทำให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ วิทยากรจึงควรได้ศึกษา ทำความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ มีการเตรียมพร้อม ควรมีวางแผนร่วมกันระหว่างวิทยากร เพราะรูปการจัดกิจกรรมนี้ต้องใช้การทำงานร่วมกันของวิทยากร

3. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะนำการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้านที่นำเสนอขึ้นไปสอดคล้องตามความเหมาะสม

4. การจัดเตรียมสื่อประกอบกิจกรรมควรได้มีการจัดเตรียมล่วงหน้าให้มีจำนวนมากพอ และขนาดเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับควรได้มีการซักซ้อม หรือทดลองก่อนใช้จริง

5. การจัดกิจกรรมตามรูปแบบนั้นต้องให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติด้วยตนเอง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งไม่ควรเกิน 30 คน และไม่ต่ำกว่า 20 คน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ต่อไป

โดยที่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการจะนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้านให้สามารถใช้ได้ในทุกท้องถิ่น เพื่อให้การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมมีรูปแบบที่หลากหลาย สามารถเลือกใช้ได้อย่างกว้างขวาง จึงสมควรได้มีการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยโดยการนำรูปแบบการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับ ประชาชนในระดับหมู่บ้านนี้ไปใช้ โดยสร้างกิจกรรมขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับกรณีที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่นที่จะจัดกิจกรรม

2. ควรมีการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มเฉพาะพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษาจากพื้นที่ที่จะจัดกิจกรรมมาเป็นรากฐานของการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรม

3. ควรมีการศึกษาความคงทนของสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มตามรูปแบบที่สร้างขึ้นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาถึงตัวแปรในลักษณะอื่นๆที่อาจส่งผลต่อ "การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชนระดับหมู่บ้าน" ตามรูปแบบที่สร้างขึ้น เช่น ระดับการศึกษา ระดับอายุ ลักษณะประชากรแต่ละพื้นที่